

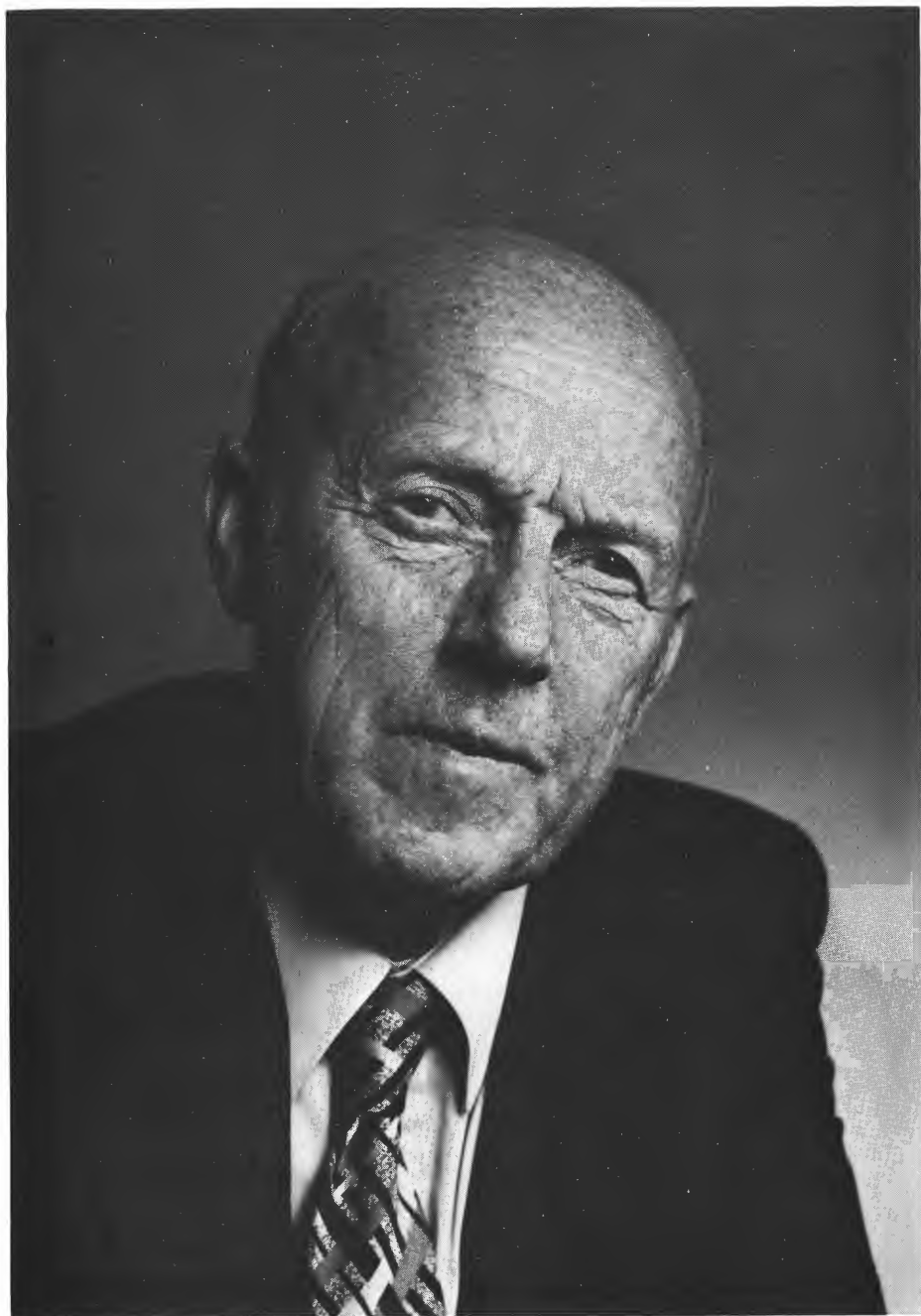
DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP

TIDSKRIFTET JORD OG MYR

Dette hefte er tilegnet

PROFESSOR DR. AGR. JUL LÅG

som en takk for fremragende tjenester
for landbruksforskningen og
jordvernsaken i vårt land



Jul Låg

Professor dr. agr. Jul Låg 70 år

En av vårt landbruks mest fremtredende forskere, professor dr. agr. Jul Låg rundet 70-års milepelen den 13. november 1985. Begrepet landbruksforsker dekker imidlertid ikke på langt nær professor Lågs omfattende interessesfære. Hans samfunnsengasjement med tyngdepunkt i jordvernsspørsmål og miljøproblematikk har ført til et omfattende forskerarbeid. Dette gjelder problemer skapt både av naturen selv og av menneskenes funksjon. Låg har også et utstrakt syn for riktig bruk av naturressursene i et globalt perspektiv.

Jul Låg ble født i Flesberg 13. november 1915 og vokste opp på foreldrenes gård. Han avla eksamen ved Buskerud Landbruksskole i 1936, ved forkurs for NLH på Hamar Katedralskole i 1937 og eksamen artium i 1939.

Studiene ved Norges Landbrukshøyskole, Jordbrukslinjen, gjennomførte Låg årene 1939–42. Hans eksamensresultater er viden kjent og legendariske, med hovedkarakter 1.11 og innstilling. Det siste betyr at resultatet i alle hovedfagene ble 1.5 eller bedre.

Med Jul Lågs utstrakte evner til å til egne seg fagstoff og fremstille dette klart og velordnet, var veien kort til forskningsarbeid. Dette ble også hans livsoppgave og «hobby». Låg startet således sin forskningsvirksomhet straks etter avlagt eksamen ved NLH, med kandidatstipend i perioden 1942–45 og stipend fra Nasjonalgaven til Chr. Michelsen fra 1945–49. Jul Låg ble utnevnt som professor ved NLH med virkning fra 1. mai 1949.

Han tok sin landbruksvitenskapelige doktorgrad ved Norges Landbrukshøyskole i 1949. Tittelen på denne avhand-

lingen er: «UNDERSØKELSER OVER OPPHAVSMATERIALET FOR ØST-LANDETS MORENEDEKKER». Avhandlingen bygger i stor grad på egne forskningsresultater.

Vitenskapelige meldinger om jordbunnsforhold fulgte i rask rekkefølge fra Jul Lågs hånd. Han begrenset seg ikke bare til jordfagene med sin store produksjon av fagstoff. Andre emner innen naturvitenskap har også etterhvert fått en stor plass. Dette gjelder spesielt forurensningsproblematikken og forgiftningsspørsmål ved bl.a. tungmetaller. Jordbunnens betydning for mennesker og dyrs helse er også et av Lågs interesseområder.

Allsidighet når det gjelder kunnskap og interesser er et særpreg ved Låg. Hans omfattende publikasjonsserier vitner om dette. Vi viser til en oppstilling av Harald Bergseth over Låg's skriftlige arbeider i en egen artikkel i dette heftet. Listen omfatter over 170 faglige publikasjoner og et meget bredt faglig spektrum.

Professor dr. agr. Jul Låg har som nevnt, omfattende samfunnsinteresser. Han har ut fra sine faglige kunnskaper, deltatt aktivt i samfunnsdebatten i vårt land. I denne sammenhengen har jordvernet vært en hjertesak for Låg. Han har store kunnskaper om begrensningene både av vårt lands og verdens produktive jordressurser. Han har derfor sett det som maktpåliggende å si ifra om at vi ikke unødvendig må redusere jordbrukets produksjonspotensiale. Det kan i en krisesituasjon komme til å koste oss dyrt.

På denne bakgrunn er Låg opptatt av å kunne ta vare på ressursene både av dyrket og dyrkbar jord. Det samme gjelder brukene og bosettingen i utkantbygder

som står i fare for å bli fraflyttet og nedlagt.

I disse spørsmål har Jul Låg vært både en pådriver og en god samarbeidspartner for Det norske jord- og myrselskap. Han har verdifulle råd å gi både som medlem av selskapets styre og i vårt daglige arbeid i selskapet. Som skribent til selskapets tidsskrift *Jord og Myr* har også Låg ytet mange særdeles verdifulle bidrag. Han har beriket tidsskriftet med en omfattende produksjon av nyttig fagstoff. Vi er derfor særdeles glad for at vi ved et spesielt nr. av tidsskriftet skal kunne gi professor dr. agr. Jul Låg en takk og anerkjennelse. Vi takker derfor hans medarbeidere ved Institutt for Jordbunns-lære og andre kolleger for medvirkning med fagstoff til dette heftet. Professor Harald Bergseth som dessuten har organisert det hele og skaffet medarbeidere til artikler, takker vi spesielt for samarbeidet.

En forsker og samfunnsinteressert person som Jul Låg kan heller ikke unngå å bli pålagt tillitsverv. For Låg har dette også blitt ualminnelig mye gjennom årene. Men oppgaven som professor og bestyrer av Institutt for jordbunns-lære ved NLH i over 36 år har selvsagt vært hovedoppgaven.

Listen over professor dr. agr. Jul Lågs forskjellige tillitsverv og æresbevisninger er særdeles omfattende. Den er tatt inn i sin helhet nedenfor slik som vi har fått den fra NLH:

Formann i NLHs Jordbruksavdeling 1954–57
Medlem av NLHs Professorutvalg 1958–62 og 12.9. 1966–30.6. 1968
Rektor ved NLH 1.7.1968–30.6. 1971
Medlem, i mange tilfeller formann, i et stort antall komiteer og utvalg ved NLH
Sakkyndig ved besettelse av professorater i Norge, Danmark, Finland og Sverige

Sakkyndig ved doktorgradvurderinger i Norge, Danmark, Sverige og India
Sakkyndig ved bedømmelse av avhandling for H.M. Kongens gullmedalje ved Universitetet i Oslo
Sakkyndig rådgiver for prøver med utarbeiding av jordregister
Medlem av kontaktgruppe for jorddatabank ved Jordregisterinstituttet
Medlem av Rådet for jordbruksforsøk og 2 av Rådets utvalg (jordsvinn på myr, og gjødsling og kalking)
Medlem av utvalg for kjemiske jordanalyser til rettleiing for gjødsling og kalking i jord- og hagebruk, oppnevnt av Landbruksdepartementet
Medlem av utvalg for rasjonalisering av virksomheten til Statens landbrukskjemiske kontrollstasjoner, oppnevnt av Landbruksdepartementet
Medlem av utvalg for forskningsorganisering, oppnevnt i 1971 av Landbruksdepartementet
Medlem av komite for utredning av den norske doktorgradsordningen, 1966–67
Medlem av komite for utredning av framgangsmåter ved besettelse av professorater og dosenturer i Norge, 1967
Medlem av styret i Norsk Geologisk Forening 1955–56
Medlem av komite for utdeling av Reusch-medaljen i Norsk Geologisk Forening 1956–57
Medlem av styret for Nordiske Jordbruksforskeres Forenings norske avdeling 1956–65, nestformann 1964–65
Formann i styret for seksjon I i NJF 1957–59 og 1972–79. Formann i seksjonens arbeidsgruppe for den nordiske delen av europisk jordbunnskart, og arbeidsgruppe for jordressurshensyn ved arealplanlegging
Medlem av Ankenemnda for Statens naturskadedfond, fra 1962
Medlem av internasjonal arbeidsgruppe for atmosfærisk geokjemi
Medlem av arbeidsgruppe for jordsmonnklas-sifisering og -kartlegging i Europa, oppnevnt av FAO

- Medlem av «Working Group of Cryogenic Soils», oppnevnt 1975 av Internasjonal Society of Soil Science
- Medlem 1978 av «Council of International Society of Soil Science»
- Medlem av den internasjonale arbeidsgruppen «Commission of Paleopedology»
- Medlem av redaksjonskomiteer for tidsskriftene Soil Science (USA), Agrochimica (Italia), Geoderma (Nederland), Alexandria Science Exchange (Egypt) og Ambio (Sverige)
- Medlem 1968–70 av redaksjonskomite for norsk nasjonalatlas
- Nestformann fra 1969 i styret for Fellesrådet for parlamentarikere og vitenskapsmenn, og formann i 1977 for Fellesrådets utvalg for utredning av vekselvirkninger mellom allmennskole og næringsliv
- Preses i Det Norske Videnskaps-Akademi 1976, 1978, 1980, 1982, og 1984, og visepreses 1975, 1977, 1979, 1981, 1983. Formann i Videnskaps-Akademiets komite for geomedisinsk informasjon og forskning og for den norske SCOPE-komite, og medlem av mange utvalg, komiteer og fondsstyrer tilknyttet Akademiet
- Formann 1978–84 i internordiske utvalg for geomedisinsk forskning, oppnevnt av de nordiske vitenskapsakademiene
- Medlem av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd (NTNF) 1955–59
- Medlem av Norges almenvitenskapelig forskningsråd (NAVF) 1965–69
- Medlem av NAVFs komite for massespektrometri (1966), komite for budsjett for International Biological Program (IBP) (1967), en spesialkomite for IBP 1968, kvartærgeologisk utvalg (1973–77), arbeidsgruppe for forvaltning av naturressurser og miljø (1978), og prosjektkomite for helse og kjemisk miljø (1978–79)
- Medlem av en arbeidsgruppe for det regjeringsoppnevnte Ressursutvalget 1969
- Medlem av Norges landbruksvitenskaplige forskningsråd (NLVF) 1966–73
- Formann i NLVF 1972–73
- Medlem av NLVFs utvalg for landbruksmeteo-
- orologi, damping av jord, og fotogrammetri. Formann i utvalg for utredning av bruk av silica-støv i landbruket
- Medlem av styringsutvalget for NLVF-NTNF-prosjektet «Sur nedbørs virkning på skog og fisk» 1972–76
- Formann i Forskningsrådenes samarbeidsutvalg 1972–73
- Formann i Nordisk Kontaktorgan for Jordbruksforskning 1972–74
- Formann i utvalg for økotoksikologisk forskning 1977–81, nedsatt av Forskningsrådenes samarbeidsutvalg
- Formann i Rådgivende utvalg for landbruk, 1970–71, oppnevnt av Direktoratet for utviklingshjelp
- Medlem av Rådgivende utvalg for undervisning, 1970–71, oppnevnt av Direktoratet for utviklingshjelp
- Medlem av Rådet for Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet, 1969–79
- Medlem av den norske interimkomite for «Man and the Biosphere», 1971–77
- Formann for Resirkuleringsutvalget, 1973–75, oppnevnt ved kongelig resolusjon av 16.2.1973
- Medlem av Nemnda for forskningsavdelinga ved Akademiet i Rauland, 1975–76
- Medlem av styret for Norsk forening for jordforskning, 1977–79
- Medlem av utvalget for stipendiatstilling i geomedisin, bevilget av Landsforeningen mot kreft, 1979–84
- Medlem av styret for Det norske jord- og myrselskap, fra 1983
- Medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi, fra 1953
- Korresponderende medlem av Societas Forestalis Fenniae, fra 1962
- Medlem av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien, Sverige, fra 1966
- Kommandør av den islandske Falkorden 1970
- Copernicus-medaljen fra det polske vitenskapsakademiet 1974
- Medlem av Suomalainen Tiedekatemia, fra 1976
- Korresponderende medlem av Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet, fra 1979

Korresponderende medlem av Soil Science Society of West Germany, fra 1979
Æresmedlem av Soil Science Society of the Soviet Union, fra 1981
Medlem av Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, fra 1982
Ridder av 1. kl. av St. Olavs orden 1984
Medlem av Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, fra 1984

En må bare beundre et menneske som har kunnet rekke over så meget av viktige tillitsverv og andre oppgaver.

Når vi samtidig vet at professor Låg aldri går uforberedt til noen oppgave, forstår vi at arbeidsdagene har vært både lange og mange. Likevel er vi sikker på at Låg ikke stanser opp lenge ved åremålsdagen, men at virksomheten fortsetter.

Vi gratulerer og takker for et godt og nyttig samarbeid med vårt selskap så langt og ønsker lykke til med fremtidige oppgaver.

Ole Lie